

CZU:811.111'367.625=811.135.1

[https://doi.org/10.52505/1857-4300.2023.1\(319\).05](https://doi.org/10.52505/1857-4300.2023.1(319).05)

## FUNCȚIONALITATEA VERBELOR DE ORIGINE ENGLEZĂ RELATIV RECENTE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Livia CARUNTU-CARAMAN

Doctor în filologie

E-mail: liviacaraman@yahoo.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6829-6440>

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al USM (Chișinău)

### The Functionality of Relatively Recent Verbs of English Origin in the Romanian Language

#### Abstract

The inclusion of Anglicisms in the vocabulary of the Romanian language presupposes a long process: identification, frequency, necessity, adoption, adaptation, functionality. In order to be included in the new linguistic system, once accepted, the lexical innovations are subject to changes, adjustments in terms of phonetics, orthography, morphology, semantics.

In the present work, we propose to follow some aspects of the integration of verbs of English origin in the Romanian morphological system. For the analysis, we used verbal formations taken from the English language, which penetration, use and frequency were favoured by the existence of the corresponding nouns in Romanian, these being previously assimilated to the respective verbs.

Constituted of English neological roots by way of derivation with Romanian means of suffixation (*-a, -iza, -i, -ui*), being calqued, translated, developing new meanings in different fields, the anglicisms-verbs are included, without much difficulty, in specific Romanian conjugations (the 1<sup>st</sup> and the 4<sup>th</sup>).

**Keywords:** functionality, productivity, adaptation, morphological system, Anglicisms, verbs, conjugation, suffixes.

#### Rezumat

Încadrarea englezismelor în vocabularul limbii române presupune un proces îndelungat: identificare, frecvență, necesitate, adoptare, adaptare, funcționalitate. Pentru a putea fi incluse în noul sistem lingvistic, odată acceptate, inovațiile lexicale se supun unor modificări, ajustări sub aspect fonetic, ortografic, morfologic, semantic.

În lucrarea de față, ne propunem să urmărim unele aspecte de integrare a verbelor cu origine engleză în sistemul morfologic românesc. Am utilizat pentru analiză formații verbale preluate din limba engleză, a căror pătrundere, folosire și frecvență au fost favorizate de

existența substantivelor corespunzătoare în limba română, acestea fiind asimilate anterior verbelor respective.

Alcătuite din rădăcini neologice engleze pe cale derivativă, cu mijloace românești de sufixare (-a, -iza, -i, -ui), calchiate, traduse, dezvoltând noi sensuri în diferite domenii, verbele-englezisme se încadrează, fără mari dificultăți, în conjugările specifice limbii române: I-a și a IV-a.

**Cuvinte-cheie:** funcționalitate, productivitate, adaptare, sistem morfologic, englezisme, verbe, conjugare, sufixe.

Influența limbii engleze asupra limbii române produce diverse schimbări în aspectul limbii aflat în continuă dezvoltare, reconstituire și perfecționare. Odată integrate în sistemul lingvistic românesc, englezismele devin adevărate unități funcționale și structurale, contribuind la îmbogățirea, diversificarea și internaționalizarea lexicului limbii literare.

În articolul de față, ne-am propus să cercetăm formațiile verbale relativ recente cu origine engleză din mai multe perspective: adaptare, ortografie, ortoepie, formare, etimologie, frecvență, utilizare în contexte.

Îmbogățirea lexicului din varii domenii de specialitate a generat și pătrunderea unui număr mare de verbe englezești: *a accesa*, *a blogui*, *a boota* [butá], *a brandui* [brenduí], *a chatui* [cetuí], *a clica*, *a computeriza* [compiuterizá], *a crackui* [crecúí], *a downloada* [daunlodá], *a faulta*, *a forwarda* [foruárdá], *a googăli* [gugălí], *a hateri* [heitărí], *a implementa*, *a kidnapa*, *a linkui*, *a se loga*, *a photoshopa* [fotoșopá], *a posta*, *a printa*, *a rebrandui* [rebrenduí], *a remixa*, *a reseta*, *a scana*, *a seta*, *a share-ui* [șeruí], *a spraya* [spreiá], *a targheta*, *a trolla*, *a updata* [apdatá], *a upgrada* [apgradá], *a uploada* [aploudá], *a vloga*, *a xeroxa*, *a zipa* (v. Anexa), multe dintre ele nefiind consemnate în lucrările lexicografice generale (DEXI, DEX, DLR, DOOM<sup>3</sup>). Așadar, un număr semnificativ de verbe pot fi găsite în dicționarele de specialitate (DCSR; DECSN, ICSO), de unde am excerptat și noi materialul faptic pentru această lucrare, altele, deocamdată neînregistrate, au o circulație largă în mediul online, făcând parte din limbajul specializat al internetului.

Adaptarea ortografică și ortoepică a acestor formații verbale oscilează, producând multe variante lexicale (*a bloga/a blogui/a blogări*; *a boot-a/a boota/a buta*; *a brandui/a brendui/a branda*; *a clickăi/a clicăi/a clica/a clicui*; *a crackui/a crack-ui/a crăckui/a crăcui*; *a googăli/a gugăli/a googlui/a google-ui/a googla/a gugla*; *a hateri/a haterui/a heitări/a hate-ui*; *a linkui/a lincui/a linka*; *a rebrandui/a rebrendui/a rebranda*; *a share-ui/a sharui/a șerui*; *a trolla/a trola/a trolui*; *a uploadui/a uploada*; *a zipui/a zipa*).

Pentru a avea claritate în privința utilizării verbelor respective, putem consulta dicționarele, unde avem deja înregistrate drept forme recomandabile: *a blogări* (DCSR), *a boota* (DCSR, ICSO), *a brandui* (DCSR, DOOM<sup>3</sup>), *a clica* (DCSR, DEX, DOOM<sup>3</sup>, DELRA), *a crackui* (ICSO), *a googăli* (DCSR), *a rebrandui* (DOOM<sup>3</sup>), *a sharui* (DCSR), *a trolla* (ICSO), *a uploada* (DCSR, DELRA), *a zipa* (DOOM<sup>3</sup>). Totodată, optăm și pentru următoarele structuri verbale: *a linkui* (acesta întâmpină mai puține probleme la conjugare față de *a linka*); *a hate-ui* (de la engl.

*to hate*), în loc de *a hateri* (de la substantivul *hater*); *a blogui* (de la engl. *to blog*), în loc de *a blogări* (de la *logger*). Nu recomandăm însă forma *a sharui*, întrucât este hibridă. E mai indicat de folosit *a share-ui*, deoarece verbul omonim adaptat *a șerui*, cu etimologie germană și slavă, înregistrat în dicționare, va provoca și mai multe confuzii.

În ceea ce privește aspectul ortoepic al englezismelor în limba română, multe dintre verbele analizate se întâlnesc în scris cu forme adaptate după principiul fonetic, astfel încât avem: *a apdata*, *a aploada*, *a bipui/a bipăi*, *a blogări*, *a brendui*, *a buta*, *a baipasa*, *a cetui*, *a cipa*, *a clica*, *a crăcui*, *a fotoșopa*, *a gugăli*, *a lincui*, *a spreia*, *a șerui*, *a targheta*, *a trola*, *a zipui*. Concomitent, circulă și forme care au păstrat particularități ale limbii engleze: *a bypassa*, *boota*, *a brandui*, *a chatui*, *a clicka*, *a crackui*, *a downloada*, *a googăli*, *a linkui*, *a spraya*, *a photosopa*, *a share-ui*, *a trola*, *a updata*, *a upgrada*, *a uploada*. Chiar și unele dicționare de specialitate înregistrează câte două forme ale unuia și aceluiași englezism: *a baipasa/a bypassa*, *a brendui/a brandui*, *a cipa/a chipa*, *a crăcui/a crack-ui*, *a fotoșopa/a photosopa*, *a trola/a trolla* (ICSO); *a buta/a boota* (DCSR).

Pătrunderea și folosirea frecventă a verbelor de origine engleză au fost favorizate de existența substantivelor corespunzătoare în limba română, asimilate anterior verbelor respective (*acces* – *a accesa*; *boot* – *a boota*; *copy-paste* – *a copy-păstui*; *download* – *a downloada*; *kidnapping* – *a kidnapa*; *login* – *a se loga*; *post* – *a posta*; *remix* – *a remixa*; *update* – *a updata*; *vlog* – *a vloga*). Majoritatea acestora apar mai ales cu forme de participiu (*baipasat*, *boostat*, *bootat*, *copy-păstuit*, *crackuit*, *hipsterit*, *photosopat*, *trollat*, *vlogat*), dar și ca adjective variabile cu patru terminații (*computerizat*, *computerizată*, *computerizați*, *computerizate*; *downloadat*, *downloadată*, *downlodați*, *downloadate*; *uploadat*, *uploadată*, *uploadați*, *uploadate*).

Deci, „prin conversiune, se pot forma adjective de la englezismele-verbe, în special de la participii, care, în îmbinări cu substantive, capătă particularități gramaticale depline proprii acestei clase de cuvinte” (Caruntu-Caraman, 2018, p. 90-91): fișier *downloadat*, învățământ *computerizat*, tomograf *computerizat*, mesaj *forwardat*, micuți *kidnapați*, copie *scanată*, vedetă *trollată*, transmisiune *uploadată*, presă *vlogată*, pagini *accesate*, fotografiile *photoshopate*, înregistrări video *postate*, versiuni disco *remixate*, materiale *branduite*, articole *copy-păstuite*, site-uri *googălite*.

Referindu-ne la formarea verbelor relativ recent intrate în vocabularul limbii române, în special a celor de origine engleză, părerile specialiștilor se împart în felul următor: unii dintre ei susțin derivarea acestora de la substantive englezești cu sufixe românești (*click* ← *a clica*; *download* ← *a downloada*, *reset* ← *a reseta*, *spray* ← *a spraya*, *update* ← *a updata*, *hipster* ← *a hipsteri/a hipsteriza*, *brand* ← *a brandui*, *link* ← *a linkui*, *bip* ← *a bipui*, alții însă indică formarea lor de la verbe englezești corespunzătoare (*to chat* ← *a chatui*, *to click* ← *a clica*, *to computerize* ← *a computeriza*, *to download* ← *a downloada*, *to digitize* ← *a digitiza*, *to google* ← *a googăli*, *to beep* ← *a bipui*, *to upgrade* ← *a upgrada*). Respectiv, formațiile verbale recente din engleză în română pot avea ca etimon un substantiv sau un verb. Aflate în curs de adaptare în limba română, încă nu putem identifica clar baza

(nominală sau verbală) a cuvântului nou pătruns (de ex., *a vloga* e format de la substantivul *vlog* sau de la verbul *a vloga* din engleză; *a uploada* de la substantivul *upload* sau de la verbul *to upload* ș.a.m.d.).

Deocamdată, în lucrările de specialitate, întâlnim diferite structuri: *a crăckui* [*< crack + suf. -ui*] (DCSR, p. 70); *a crăcui* [*< cracker + suf. -ui*] (DEXI, p. 464); *a crack-ui* [*< crack + suf. -ui*] (ICSO, p. 88). Respectiv, și în mediul online, apar varii forme grafice ale acestui verb: „Programul «*crack-uitește*» diverse tipuri de fișiere”, „Pe aceste fișiere nu prea le *crăckuitește* nimeni”, „*Crăckuitește* parole”. Un alt exemplu este verbul *a sharui* [din engl. *share*] (DCSR); *a share-ui* [*< share + suf. -ui*] (DECSN); *a share-ui* [*< engl. (to) share*] (Caruntu-Caraman, 2022, p. 40); *a șerui* (online): „Cum să *șaruiesc* o arhivă zip?”, „De ce *share-uiesc* oamenii conținut?”, „Unii *șeruiesc* tot felul de aberații în lumea virtuală”. Și verbul *a reseta* în unele lucrări este preluat din/după engl. *reset* (DCSR, DN, DEXI, DECSN, DELRA), iar în altele este format pe teren românesc din *re*<sup>-1</sup> + *seta* (DULR). Aidoma cuvintelor: *a accesa* din engl. *aces* (DCSR, DECSN) sau de la *aces* + *-a* (DN, DEXI, DELRA); *a xeroxa* de la engl. *xerox* (DCSR, DELRA) sau din *xerox* + *-a* (DN, DECSN, DEXI).

Analizând corpusul de structuri verbale cu etimon englezesc și formele pe care le capătă acestea în limba română, observăm că cele mai productive sunt sufixele verbale *-a* și *-iza*. Verbele constituite prin adăugarea lui *-a* sunt suficient de multe: *a accesa*, *a boota*, *a clica*, *a downloada*, *a e-maila*, *a se loga*, *a manageria*, *a microcipa*, *a printa*, *a scana*, *a seta*, *a targheta*, *a trolla*, *a upgrada*, *a vloga*. La fel se formează și celelalte verbe, prin adăugarea lui *-iza*, având echivalentul englezesc *-ize* (Ciobanu, 1997, p. 160): *a computeriza* – *to computerize*, *a customiza* – *to customize*, *a digitiza* – *to digitize*, *a realiza* – *to realize*, *a vandaliza* – *to vandalize*, *a vizualiza* – *to visualize*. Tot cu *-iza* se formează și verbul *a nominaliza* de la englezescul *to nominate*; verbele *a masteriza*, *a hipsteriza*, *a (se) tabloidiza*, *a clusteriza* de la substantivele *master*, *hipster*, *tabloid*, *cluster* și *a se viraliza* de la adjectivul englezesc *viral* – „care este răspândit la un număr cât mai mare posibil de utilizatori ai Internetului și ai rețelelor sociale” (DECSN, p. 342).

Mai puțin productive sunt sufixele *-i*, *-ui* (*a blogări*, *a googăli*, *a hateri*, *a heckări*, *a hipsteri*, *a bipui*, *a boldui*, *a brandui*, *a chatui*, *a share-ui*), fiind frecvent întâlnite în limba vorbită. „Opțiunea pentru conjugarea a IV-a, de obicei cu sufixul lexical *-ui*, este populară și familiară” (Avram, 1997, p. 18). Încadrăm aici și câteva formații glumete neobișnuite, construite atât cu *-i*, *-ui*, cât și cu *-a*: *a drincui*, *a draivui* (*ibidem*, p. 18), *a briefa*, *a checkui*, *a fake-ui*, *a flash-ui*, *a highlighta*, *a hosta*, *a managerui*, *a like-ui*, *a podcastui*, *a shoppingui*, *a softui*. Iar după modelul *a googăli* avem *a instagrama*, *a facebooka*, *a messengeri*, *a e-maila*, *a skype-ui*, *a wikipedi*, *a youtubi* și altele, circulante doar în mediul online, mai ales în vocabularul tinerilor.

Remarcăm că verbele alcătuite pe cale derivativă din rădăcini neologice engleze cu mijloacele românești de sufixare *-a*, *-iza*, s-au încadrat în conjugarea I-a, iar cele cu sufixele *-i*, *-ui* țin de conjugarea a IV-a și sunt utilizate cu precădere în limbajul colocvial. „Ca și substantivele, verbele neologice ușor își pot construi și ele o bogată paradigmă conform categoriilor gramaticale specifice acestei părți de vorbire” (Caruntu-Caraman, 2018, p. 91): diateză (downloadează, este downloadat,

se downloadează), mod (downloadăm, am downloadat, să downloadăm, downloadează!), timp (downloadezi, ai downloadat, vei downloada), persoană (downloadez, downloadezi, downloadează) și număr (downloadezi, downloadeați).

Dar, după cum am menționat mai sus, multe dintre variantele aceluiași verb, mai ales cele neînregistrate, circulă cu forme dublate, atât cu *-i*, *-ui*, cât și cu *-a*, *-iza*. Așadar, se atestă o concurență între conjugarea a I-a și a IV-a: *a branda* și *a brandui*, *a bloga* și *a blogui*, *a clică* și *a clicăi*, *a downloada* și *a downloadi*, *a googla* și *a googăli/a google-ui*, *a hipsteriza* și *a hipsteri*, *a hosta* și *a hostui*, *a linka* și *a linkui*, *a updata* și *update-ui*, *a zipa* și *a zipui*. În ultimul timp, se observă o stabilizare atât în lucrările de specialitate, cât și în uz, dându-li-se preferință formelor specifice conjugării I, pentru care optăm și noi. În raport cu englezismele analizate, conjugările a II-a și a III-a sunt total neproductive în mass-media.

Prin modalitatea de încadrare morfologică, verbele identificate urmează tendințele actuale generale de adaptare. Astfel, constatăm că toate verbele formează indicativul prezent, persoana întâia, numărul singular cu sufix. Și anume: cele de conjugarea I-a cu sufixul *-ez* (*a accesa/accesez*; *a computeriza/computerizez*; *a se loga/mă loghez*; *a seta/setez*; *a upgrada/upgradez*), iar cele de conjugarea a IV-a cu sufixul *-esc* (*a brandui/branduiesc*; *a googăli/googălesc*; *a share-ui/share-uiesc*).

Un aspect destul de captivant este și preferința utilizării unor forme verbale noi în detrimentul unor expresii sau locuțiuni verbale echivalente deja existente în limba română, datorită scurtimii și preciziei acestora: *a bipui* = *a da bip*; *a clică* = *a da un click*; *a e-maila* = *a trimite un e-mail*; *a forwarda* = *a da (a face) forward*; *a printa* = *a scoate la imprimantă*; *a reseta* = *a da reset*; *a restarta* = *a face (a da) restart*; *a share-ui* = *a da share*; *a updata* = *a face un update*; *a upgrada* = *a face un upgrade*; *a vloga* = *a posta pe vlog*. Totuși, vom constata atât avantaje, cât și dezavantaje în utilizarea lor. Pe de o parte, verbele sunt mai concise în exprimare, au un sens mai precis; este mai simplu să folosim *a forwarda* decât *a da (a face) forward*. Pe de altă parte, adaptarea lor lentă favorizează utilizarea multor forme incorecte, hibride, și chiar inventate, mai ales în procesul conjugării.

Contradictorii sunt și părerile împărțite, uneori prea categorice, în privința utilizării sinonimelor și a echivalentelor lor (Zugun, 1998, p. 36). În studiile consacrate acestui aspect, verbele preluate recent, asemenea celorlalte părți de vorbire, se divizează în două categorii: 1) verbe care nu au echivalente în limba română, deoarece denumesc realități nou apărute (*a boota*, *a brandui*, *a computeriza*, *a forwarda*, *a se loga*, *a (se) porta*, *a posta*, *a seta*, *a share-ui*, *a targheta*, *a trolla*, *a updata*, *a upgrada*, *a uploada*), adică sunt absolut necesare, și 2) verbe de lux, care au fost infiltrate în lexic, deși nu erau strict necesare, dublând în acest mod termenii deja existenți, pătrunși îndeosebi din limba franceză (*a printa* – *a imprima*, *a lista*; *a accesa* – *a intra*, *a folosi*; *a carackui* – *a pirata*; *a customiza* – *a personaliza*; *a downloada* – *a descărca*; *a (se) focusa* – *a (se) focaliza*; *a digitiza* – *a digitaliza*; *a bypassa* – *a ignora*; *a hateri* – *a urî*; *a reseta* – *a reinițializa*, *a reinstala*; *a restarta* – *a reporni*).

Multe formații verbale au intrat în limbajele de specialitate din română prin calc semantic. Unii autori susțin că termenii traduși formează un „tip de omonimie totală” (Stoichițoiu-Ichim, 2001, p. 10; 2007, p. 108) cu noțiuni deja existente în limba

română, cu forme identice sau foarte asemănătoare, adăugând sensuri noi. Alții, la care ne alăturăm și noi, consideră că avem de a face cu polisemie interdomenială, „ca urmare a migrării termenilor în alte domenii de specialitate” (Rizea, 2009, p. 52-59). Adăugând unele accepții noi sensurilor inițiale, termenii s-au impus deja în uz și se utilizează fără prea multe probleme, tocmai datorită faptului că se limitează la anumite domenii: *a descărca*, *a developa*, *a executa*, *a focusa*, *a lansa*, *a naviga*, *a partaja*, *a promova*, *a salva*, *a selecta*, *a virusa*, *a vizita*, *a vizualiza*. De cele mai multe ori, extinderile de sens, sau cum mai sunt numite în literatura de specialitate „falșii prieteni” sau „rudele înșelătoare” (Avram, 1997, p. 18-19; Stoichițoiu-Ichim, 2001, p. 10), afectează verbele neologice aloglote ca termeni specializați, monosemantici, generând ambiguități și riscuri de confuzie.

Cu toate acestea, un număr relativ mare de termeni de acest gen „s-au impus deja în uz, fiind adoptați în anumite limbaje profesionale (politic-administrativ, economic, comercial, informațional, artistic) și frecvent utilizați în presă” (*ibidem*, p. 11): *a acomoda* (< engl. *to accommodate* „a asigura cuiva cazare”); *a agreea* (< engl. *to agree* „a fi sau a cădea de acord”); *a aplica* (< engl. *to apply* „a cere, a solicita (un post, o bursă etc.)”); *a descărca* (< engl. *to download* „a transfera date și fișiere între două computere sau servere”); *a executa* (< engl. *to execute* „a lansa un program sau o aplicație”); *a focusa* (< engl. *to focus* „a (se) concentra asupra ceva”); *a nominaliza* (< engl. *to nominate* „a propune, a desemna o persoană, o creație artistică”); *a observa* (< engl. *to observe* „a respecta o lege, o tradiție”); *a performa* (< engl. *to perform* „a îndeplini o sarcină, a juca un rol”); *a posta* (< engl. *to post* „a publica ceva pe internet”); *a promova* (< engl. *to promote* „a face publicitate unor produse comerciale, în scopul creșterii vânzărilor”); *a selecta* (< engl. *to select* „a marca un text, un fragment de text dintr-un document digital”).

Și o ultimă observație asupra acestui fenomen este încadrarea verbelor studiate pe domenii de activitate publică. Majoritatea structurilor se utilizează în tehnologii informaționale: *a blogui*, *a boota*, *a chatui*, *a clica*, *a computeriza*, *a downloada*, *a loga*, *a microcipa*, *a scana*, *a upgrada*, celelalte se referă la sport: *a drafta*, *a faulta*, *a upercuta*, economie: *a brandui*, *a manageria*, *a rebrandui*, muzică: *a remixa* și altele: *a bluffa*, *a bypassa*, *a kidnapa*, *a spraya*.

Lexicul domeniului informatic s-a îmbogățit simțitor, inventarul actual de cuvinte a crescut datorită dezvoltării inovațiilor tehnologice. De fapt, vocabularul tehnologiilor informaționale s-a impus în majoritatea limbilor. „Astăzi se produce o înnoire lexicală la nivel global, grație mijloacelor informatice care favorizează comunicarea rapidă și, mai ales, accesul populației largi la informații de tot felul” (DCSR, p. 4).

Comunicarea pe internet, în special pe rețelele de socializare a influențat capacitatea de pătrundere și de adaptare a verbelor englezești în vocabularul limbii române. Tinerii *googălesc*, *facebookează*, *instagramează*, *downloadează*, *share-uiesc*, *like-uiesc*, *tăguiesc*. Este un fenomen inevitabil, englezismele vor fi

preferate în locul echivalentelor românești atât din necesitatea de a ține pasul cu moda, cât și din simplul fapt că sunt comode în utilizare.

În concluzie, menționăm că verbele de origine engleză se integrează în sistemul morfologic românesc, la fel ca și celelalte cuvinte englezești, trecând printr-un lung proces de adaptare, care se repercutează asupra modificării și ajustării lor în noul mediu lingvistic sub toate aspectele: fonetic și ortografic, morfologic și semantic. Modificate sau preluate în forma lor originară, această categorie de verbe sunt apte, alături de celelalte cuvinte din lexicul nostru, de a transmite sensuri noi și de a se încadra în enunțuri.

### Anexă. Verbe-englezisme în limba română: valoare morfologică, pronunție, definiție, utilizare în context

<p><b>A ACCESĂ, acceséz, vb.</b> <i>tranz.</i></p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>aces.</b>] <i>tehn. inform. 1) (programe, rețele)</i> A face accesibil prin pătrundere; a intra. <b>Accesează un link. Mi-am uitat parola și nu-mi mai pot accesa contul de Facebook. 2) fin. (conturi, fonduri, credite etc.)</b> A face funcțional; a folosi. <b>Republica Moldova poate accesa fonduri europene.</b></p>
<p><b>A APLICĂ, aplic, vb. intrans.</b></p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>apply.</b>] A solicita, a depune o cerere pentru o bursă, pentru o finanțare etc. <b>Ești un elev scripitor preocupat de viitor? Aplică pentru o bursă la Avenor!</b></p>
<p><b>A BLOGUI, bloguiesc, vb.</b> <i>intrans.</i></p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>blog.</b>] A desfășura o activitate intensă pe blogul propriu sau pe alte bloguri; a posta texte pe blog. <b>Bloguieste despre călătoriile ecologice și aventuri terestre.</b></p>
<p><b>A BLUFFĂ, blufféz, vb.</b> <i>tranz.</i></p>	<p>[Pr.: <b>blafă</b>; &lt; engl. (to) <b>bluff.</b>] (<i>un adversar</i>) A înșela la jocul de poker. <b>De multe ori te poți numi un jucător bun de poker sau chiar unul experimentat, atunci când știi să bluffezi adversarul în timpul unei sesiuni de joc.</b></p>
<p><b>A BOOTĂ, bootez, vb.</b> <i>intrans., tranz.</i></p>	<p>[Pr.: <b>bută</b>; &lt; engl. (to) <b>boot.</b>] <i>tehn. inform. 1. vb. intrans.</i> A executa programul de încărcare a sistemului de operare al unui computer. <b>Plăcile de bază ASUS bootează rapid. Sistemul bootează pe placa video integrată. 2. vb. tranz. (computere sau componente IT)</b> A porni, a pune în funcțiune; a reinițializa. <b>Dacă nu puteți boota PC-ul, urmați aceste instrucțiuni pentru a ajunge la Mediul de recuperare Windows.</b></p>

<p><b>A BRANDUI</b>, branduiesc, <i>vb. tranz.</i></p>	<p>[Pr.: <b>brenduí</b>; &lt; engl. (to) <b>brand.</b>] (<i>companii, produse, obiecte</i>) A prevedea cu un brand (sau o siglă, o deviză etc.). <b>A branduit mobilierul pentru expoziție. Și-a branduit mașina.</b></p>
<p><b>A BYPASSA</b>, bypassează, <i>vb. tranz.</i></p>	<p>[Pr.: <b>baĭpasá</b>; &lt; engl. (to) <b>bypass.</b>] (<i>legi, reguli, politici</i>) A ocoli, a evita (scoțând din funcțiune); a ignora intenționat. <b>Aplicațiile bypassează politicile de securitate.</b></p>
<p><b>A CHATUI</b>, chatuiesc, <i>vb. intrans.</i></p>	<p>[Pr.: <b>cetuí</b>; &lt; engl. (to) <b>chat.</b>] A vorbi, a discuta pe Internet. <b>Chatuiește securizat și privat, cu oricine și de pe orice dispozitiv!</b></p>
<p><b>A CLICĂ</b>, clichéz, <i>vb. tranz.</i></p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>click.</b>] (<i>fișiere, documente, imagini</i>) A selecta făcând click pe butonul mouse-lui. <b>Clickează o căsuță goală pentru a vedea ce literă este ascunsă în spatele ei!</b></p>
<p><b>A COMPUTERIZA</b>, computerizez, <i>vb. tranz.</i></p>	<p>[Pr.: <b>compĭuterizá</b>; &lt; engl. (to) <b>computerize.</b>] <i>tehn. inform.</i> 1) (<i>date, informații</i>) A prelucra cu ajutorul computerului. <b>Computerizează informații ilegale.</b> 2) (<i>întreprinderi, sisteme tehnice etc.</i>) A înzestra cu computere. <b>Compania Orange a computerizat un liceu din capitală.</b></p>
<p><b>A CRACKUI</b>, crackuiesc, <i>vb. tranz.</i></p>	<p>[Pr.: <b>crecuí</b>; &lt; engl. (to) <b>crack.</b>] <i>tehn. inform.</i> (<i>programe, softuri</i>) A deschide (în mod ilegal) spărgând codul (și eliminând anumite componente precum elementele de siguranță, adware etc.); a pirata. <b>Nu este posibil să te joci GTA IV fără CD, decât dacă îl crackuiești. A crackuit un antivirus.</b></p>
<p><b>A CUSTOMIZĂ</b>, customizéz, <i>vb. tranz.</i></p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>customize.</b>] <i>tehn. inform.</i> (<i>computere, telefoane, programe</i>) A face să aibă interfața și să funcționeze conform cerințelor utilizatorului; a personaliza. <b>Linux este un sistem de operare fiabil care oferă un grad mare de securitate a datelor și poate fi customizat după bunul plac.</b></p>
<p><b>A DIGITIZĂ</b>, digitizéz, <i>vb. tranz.</i></p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>digitize.</b>] <i>tehn. inform.</i> (<i>date analogice</i>) A transforma în date digitale, recunoscute de computer; a introduce într-o formă digitală; a digitaliza. <b>Autoritățile vor moderniza și digitiza serviciile publice guvernamentale.</b></p>



<p><b>A DOWNLOADA, downloadez, vb. tranz.</b></p>	<p>[Pr.: <b>daŋloŭdá</b>; &lt; engl. (to) <b>download.</b>] <i>tehn. inform. (date, informații, fișiere)</i> A transfera între două computere, servere sau alte dispozitive electronice prin intermediul internetului; a descărca. <b>Am downloadat un video de pe YouTube.</b></p>
<p><b>A DRAFTĂ, draftéz, vb. tranz.</b></p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>draft.</b>] <i>sport (jucători tineri din rândul studenților)</i> A selecta pentru o echipă profesionistă; a transfera la altă echipă. <b>Echipa Montreal Canadiens a draftat un hocheist francez, căruia i-a oferit un contract pe trei sezoane.</b></p>
<p><b>A FAULTĂ, faultéz, vb. intrans., tranz.</b></p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>fault.</b>] <i>sport</i> <b>1. vb. intrans.</b> A comite fault. <b>Faultând repetat, sportivul a fost eliminat din joc. 2. vb. tranz. (sportivi din echipa adversă)</b> A ataca nereglementar, comițând fault. <b>Jucătorul a fost eliminat pentru că și-a faultat adversarul.</b></p>
<p><b>A (SE) FOCUSĂ, (mă) focuséz, vb. tranz., intrans. pronom.</b></p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>focus.</b>] A(-și) concentra întreaga atenție într-o singură direcție; a(-și) fixa atenția asupra unui anumit subiect; a (se) focaliza. <b>Ca să am succes, îmi focusez atenția spre un scop. Atenția comercianților s-a focusat pe diversificarea produselor și serviciilor și oferirea unor experiențe noi consumatorilor.</b></p>
<p><b>A FORMATĂ, formatéz, vb. tranz.</b></p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>format.</b>] <i>tehn. inform. 1) (un text digital)</i> A aranja într-un anumit mod pe o pagină sau pe un ecran. <b>Adaugă și formatează textul în Word. 2) (discuri)</b> A pregăti pentru stocarea informațiilor digitale. <b>Va trebui să formatați hard diskul folosind un sistem de fișiere compatibil cu sistemul de operare.</b></p>
<p><b>A FORWARDA, forwardez, vb. tranz.</b></p>	<p>[Pr.: <b>forŭárdá</b>; &lt; engl. (to) <b>forward.</b>] (<i>mesaje</i>) A retrimite prin poșta electronică; a da/a face forward. <b>Dacă vrei să trimiți mai departe un e-mail exact așa cum l-ai primit, poți să-l forwardezi ca atașament.</b></p>
<p><b>A GOOGĂLI, googălesc, vb. intrans.</b></p>	<p>[Pr.: <b>gugălí</b>; &lt; engl. (to) <b>google.</b>] <i>fam.; glum.</i> A căuta o informație despre cineva sau despre ceva pe internet, folosind browserul Google. <b>Ca medici, să nu ne crispăm când pacientul „googălește”.</b></p>
<p><b>A HATE-UI, hate-uiesc, vb. tranz.</b></p>	<p>[Pr.: <b>heítuí</b>; &lt; engl. (to) <b>hate.</b>] (<i>pe cineva sau ceva</i>) A urî, a trata cu aversiune. <b>Toată lumea hate-uiește vloggerii și creatorii de conținut de pe internet.</b></p>

<p><b>A IMPLEMENTÁ,</b> <b>implementéz,</b> vb. tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>implement.</b>] (<i>proiecte, tehnologii, idei</i>) A pune în practică, în funcțiune; a aplica; a integra. <b>Proiectul SMURD a fost implementat în Republica Moldova cu sprijinul României.</b></p>
<p><b>A KIDNAPÁ,</b> kidnapéz, vb. tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>kidnap.</b>] (<i>persoane, mai ales copii</i>) A răpi în scopuri politice sau pentru răscumpărare. <b>Copilul a fost kidnapat de către teroriști.</b></p>
<p><b>A LANSÁ,</b> lanséz, vb. tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>launch.</b>] <i>tehn. inform. (programe, aplicații)</i> A aduce la executare; a porni. <b>UNICEF a lansat o aplicație mobilă gratuită.</b></p>
<p><b>A LINKUÍ,</b> linkuiéște, vb. intrans., tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>link.</b>] <b>1.</b> intrans. A realiza o conexiune pe internet. <b>Linkuiesc pe Facebook.</b> <b>2.</b> tranz. (<i>site-uri web, postări pe rețelele sociale, videoclipuri etc.</i>) A accesa realizând o conexiune pe internet. <b>Linkuiéște niște rețete.</b></p>
<p><b>A SE LOGÁ,</b> mă loghéz, vb. intrans. pronom.</p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>log in.</b>] <i>tehn. inform.</i> A se identifica, pe o pagină de internet securizată, prin înscrierea numelui de utilizator și a parolei unice stabilite la înregistrare, pentru a putea accesa anumite informații, pentru a putea participa la discuții etc. <b>Te poți loga pe contul său de e-mail.</b></p>
<p><b>A MANAGERIÁ,</b> <b>manageriéz,</b> vb. tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>manage.</b>] <b>1)</b> (<i>afaceri, organizații, proiecte etc.</i>) A conduce în calitate de manager. <b>Tinerii manageriază o fermă agricolă.</b> <b>2) fig.</b> (<i>situații dificile, sentimente etc.</i>) A stăvili print-un efort de voință, a ține sub control; a controla; a gestiona. <b>Cum manageriem emoțiile provocate de pandemie?</b></p>
<p><b>A MICROCIPÁ,</b> microcipéz, vb. tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>microchip.</b>] (<i>un animal</i>) A prevedea cu un microcip (sub piele), ca modalitate de identificare. <b>De ce trebuie să ne microcipăm animalele, în special câinii?</b></p>
<p><b>A PARSÁ,</b> parséz, vb. tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>parse.</b>] <b>1)</b> <i>tehn. inform. (fișiere)</i> A descompune în părți componente care pot fi prelucrate de un program. <b>Site-ul oferă câteva soluții pentru a parsea fișiere XML.</b> <b>2) lingv., tehn. inform. (texte, propoziții etc.)</b> A diviza în părțile sale componente, explicând forma gramaticală și funcția fiecăreia, precum și relaționarea dintre ele. <b>Textul se parsează pentru a determina dacă acesta aparține sau nu unui anumit limbaj.</b></p>

<p><b>A PHOTOSHOPA,</b> <b>photoshopez,</b> vb. tranz.</p>	<p>[Pr.: <b>fotoșopá</b>; &lt; engl. (to) <b>photoshop</b>.] (<i>imagini, fotografii</i>) A prelucra în format electronic cu ajutorul unui program special, în general Adobe Photoshop. <b>Actrița este acuzată că își photoshopează pozele în cele mai mici detalii.</b></p>
<p><b>A (SE) PORTÁ,</b> (mă) <b>portéz,</b> vb. tranz., intrans. pronom.</p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>port</b>.] <i>telecom.</i> <b>1. tranz. (un număr de telefon)</b> A transfera de la o rețea de telefonie la alta. <b>Nu poți porta un număr mobil într-o rețea fixă și viceversa. 2. intrans. pronom. (despre persoane)</b> A trece de la o rețea de telefonie la alta, fără a schimba numărul de telefon. <b>S-a portat de la Orange la Moldcell.</b></p>
<p><b>A POSTÁ,</b> <b>postéz,</b> vb. tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>post</b>.] <i>tehn. inform. (texte, filme, imagini etc.)</i> A publica pe internet. <b>Postează videoclipuri pe YouTube. A postat mai multe poze pe Facebook.</b></p>
<p><b>A PRINTÁ,</b> <b>printéz,</b> vb. tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>print</b>.] <i>tehn. inform. (documente, texte, imagini etc.)</i> A tipări la imprimantă; a imprima; a lista. <b>A printat pozele din vacanță.</b></p>
<p><b>A REBRANDUI,</b> <b>rebranduiesc,</b> vb. tranz.</p>	<p>[Pr.: <b>rebranduí</b>; &lt; engl. (to) <b>rebrand</b>.] <i>fam. (companii, produse, obiecte)</i> A brandui din nou, schimbând imaginea, logo-ul, numele; a reface un brand. <b>Retailerul francez „Carrefour” rebranduiește magazinele Carrefour Express în Carrefour Market.</b></p>
<p><b>A REMIXÁ,</b> <b>remixează,</b> vb. tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>remix</b>.] (<i>cântece, compoziții muzicale</i>) A crea într-o nouă versiune. <b>Cei care remixează compoziții muzicale, sunt muzicieni care folosesc o varietate de instrumente, în principal electronice.</b></p>
<p><b>A RESETÁ,</b> <b>resetéz,</b> vb. tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>reset</b>.] <i>tehn. inform.</i> <b>1) (computere)</b> A reporni fără a opri alimentarea cu energie; a reinițializa; a da reset. <b>Resetați PC-ul pentru a reinstala Windows 10. 2) (programe, aplicații)</b> A instala din nou; a reinstala. <b>Este posibil să fie necesar să resetați programul la setările sale inițiale.</b></p>
<p><b>A RESTARTÁ,</b> <b>restartéz,</b> vb. tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) <b>restart</b>.] <b>1) tehn. (aparate, dispozitive, programe, sisteme)</b> A porni din nou. <b>M-a ajutat să restartez niște softuri. Restartează smartphone-ul. 2) (activități, procese)</b> A relua după o întrerupere. <b>Micul dejun vă va restarta metabolismul după o noapte de somn.</b></p>

<p><b>A SCANĂ</b>, scanéz, vb. tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) scan.] 1) <i>med. (părți ale corpului)</i> A explora prin intermediul unui scanner. <b>I se va scana creierul pentru depistarea anomaliilor intracraniene.</b> 2) <i>tehn. inform. (documente, texte, imagini)</i> A transpune cu ajutorul unui scanner pentru a putea copia, salva sau modifica în format digital. <b>Cu scannerul cu alimentator automat de documente, puteți scana mai multe pagini în același timp.</b> 3) <i>tehn. inform. (computere, dispozitive mobile, programe, documente)</i> A examina pentru a depista viruși și alte malware-uri. <b>F-Secure permite utilizatorilor să scaneze și să șteargă conținutul dăunător fără costuri suplimentare.</b> 4) <i>fig.</i> A cerceta cu privirea; a scruta. <b>Ochii ei scanează activ împrejurimile.</b></p>
<p><b>A SETĂ</b>, setéz, vb. tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) set.] <i>tehn. inform. (computere, telefoane mobile, televizoare, aparate etc.)</i> A configura stabilind anumiți parametri de funcționare pentru a indica sau afișa unele date, imagini și pentru a efectua diferite operațiuni. <b>Puteți seta computerul la un mod de economisire a energiei.</b></p>
<p><b>A SHARE-UI</b>, share-uiesc, vb. tranz.</p>	<p>[Pr.: șeruí; &lt; engl. (to) share.] <i>tehn. inform.</i> 1) (<i>fișiere, directoare</i>) A face să devină accesibile altor utilizatori din rețea. <b>În tutorial se menționează că între cele 2 sisteme de operare puteți share-ui absolut orice: filme, muzică, jocuri, documente etc.</b> 2) (<i>postări, fotografii</i>) A distribui pe o rețea de socializare; a difuza, a răspândi, a da share. <b>Dacă ai prieteni în domeniu care ar putea fi interesați de oferta noastră, share-uește mai departe postarea.</b></p>
<p><b>A SPRAYA</b>, sprayez, vb. tranz.</p>	<p>[Pr.: spreíá; &lt; engl. (to) spray.] (<i>substanțe cosmetice, insecticide etc.</i>) A pulveriza cu ajutorul atomizorului. <b>Aparatul Rowe sprayază fin o soluție naturală, cu efect de hidratare și anti-aging.</b></p>
<p><b>A TARGHETĂ</b>, targhetéz, vb. tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) target.] 1) (<i>o problemă, un efort fizic sau intelectual</i>) A direcționa către un anumit obiectiv, scop, țel. <b>Reforma targhetează problema sărăciei și discrepanței salariale uriașe din sectorul public.</b> 2) (<i>campanii de publicitate, produse</i>) A limita, a restrânge la un anumit public-țintă sau la o anumită zonă. <b>Selectează durata, bugetul și targhetează audiența potrivită, în funcție de categoriile de interese.</b></p>

<p><b>A TROLLĂ, trolléz, vb.</b> tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) troll.] <i>tehn. inform. (persoane)</i> A ofensa postând pe internet, de obicei, în mod repetat, lucruri provocatoare. <b>Unii utilizatori de internet își trolează adversarii, fiind motivați de „recompense sociale atipice”.</b></p>
<p><b>A UPDATA, updatez, vb.</b> tranz.</p>	<p>[Pr.: <b>apdatá</b>; &lt; engl. (to) update.] <i>tehn. inform. (documente, programe, jocuri)</i> A supune unui update. <b>Tutorialul propune câteva modalități de a updata rapid și ușor toate programele de pe computer.</b></p>
<p><b>A UPERCUTĂ, upercutéz, vb.</b> tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) uppercut.] <i>sport (un adversar)</i> A supune unui upercut. <b>L-a upercutat și runda s-a încheiat.</b></p>
<p><b>A UPGRADA, upgradez, vb.</b> tranz.</p>	<p>[Pr.: <b>apgradá</b>; &lt; engl. (to) upgrade.] <i>tehn. inform. (componente ale sistemului de operare, ale unui program)</i> A modifica printr-un upgrade. <b>Upgradează-ți telefonul la altă versiune de Android.</b></p>
<p><b>A UPLOADA, uploadez, vb.</b> tranz.</p>	<p>[Pr.: <b>aploúdá</b>; &lt; engl. (to) upload.] <i>tehn. inform. (fișiere)</i> A încărca pe un server conectat la internet. <b>Pe acest site poți uploada fișiere (poze, imagini) de până la 400 MB.</b></p>
<p><b>A VLOGĂ, vloghéz, vb.</b> intrans.</p>	<p>[&lt; engl. (to) vlog.] <i>tehn. inform.</i> A posta filmulețe pe vlog. <b>Oamenii, în general, joacă un rol atunci când vloghează.</b></p>
<p><b>A XEROXĂ, xeroxéz, vb.</b> tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) xerox.] (<i>documente, imagini etc.</i>) A multiplica, a copia cu ajutorul xeroxului. <b>Xeroxează câteva fotografii.</b></p>
<p><b>A ZIPĂ, zipéz, vb.</b> tranz.</p>	<p>[&lt; engl. (to) zip.] <i>tehn. inform. (fișiere)</i> A arhiva în format zip. <b>A zipat documentele necesare pentru a le transmite prin e-mail.</b></p>

### Referințe bibliografice:

AVRAM, Mioara. *Anglicismele în limba română actuală*. București: Editura Academiei Române, 1997.

CARUNTU-CARAMAN, Livia. Adaptarea morfologică a englezismelor în limba română. În: *Materialele Simpozionului Științific cu participare internațională „Limba română actuală: Normă și diversitate stilistică”*, Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2018, p. 98-104.

CARUNTU-CARAMAN, Livia. Productivitatea lexemelor de origine engleză. În: *Philologia*. Chișinău, 2022, nr. 2 (317), p. 32-41.

CIOBANU, Georgeta. *Romanian words of English origin*. Timișoara: Amphora, 1997.

DCSR = DĂNILĂ, Andrei, TAMBA, Elena. *Dicționar de cuvinte și sensuri recente*. București: Editura Litera, 2014.

DECSN = PĂCURARU, Veronica, UNGUREANU, Violeta, VULPE, Ana. *Dicționar explicativ de cuvinte și sensuri noi*. Chișinău: Editura Pro Libra, 2016.

DELRA = BAHNARU, Vasile, BOTNARU, Liliana, CĂRUNTU-CARAMAN, Livia, MOLEA, Viorica, ONOFRAȘ, Maria, PAHOMI, Tamara, SCLIFOS, Valeriu, VRABIE, Lidia, VULPE, Ana. *Dicționar explicativ al limbii române actuale: cu sinonime, antonime, paronime, exemple*, în IV volume. Chișinău: Știința, 2022.

DEX = *Dicționarul explicativ al Limbii Române. Ed. a II-a*. București: Univers Enciclopedic Gold, 2009.

DEXI = *Dicționar explicativ ilustrat al limbii române*. Chișinău: Editura ARC, Editura GUNIVAS, 2007.

DLR = *Dicționarul limbii române*. În 19 volume. București: Editura Academiei Române, 2010.

DN = MARCU, Florin. *Dicționar de neologisme*. Chișinău: Știința, 2011.

DOOM<sup>3</sup> = *Dicționarul ortografic, ortoepic, și morfologic al limbii române*. Ediția a III-a. București: Univers Enciclopedic Gold, 2021.

DULR = OPREA, Ioan, PAMFIL, Carmen-Gabriela, RADU, Rodica, ZĂSTROIU, Victoria. *Noul Dicționar Universal al Limbii Române. Ediția a III-a*. București-Chișinău: Litera Internațional, 2009.

ICSO = BARBU, Ana-Maria, CROITOR, Blanca, NICULESCU-GORPIN, Anabella-Gloria, RADU, Carmen-Ioana, VASILEANU, Monica. *Inventar de cuvinte și sensuri noi atestate în mediul online*. Vol. 1. București: Editura Academiei Române, 2020.

RIZEA, Monica-Mihaela. *De la monosemie la polisemie în terminologia științifică actuală*: teză de doctorat. București, 2009.

STOICHIȚOIU-ICHIM, Adriana. Observații privind semantica și stilistica anglicismelor în româna actuală (I). În: *Limba și literatura română*, 2001, nr. 3, p. 7-13.

STOICHIȚOIU-ICHIM, Adriana. *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică/ Influențe/ Creativitate*. București: BIC ALL, 2007.

ZUGUN, Petru. Între atitudine antineologică și realitate lingvistică. În: *Limbă și Literatură*. Vol I, 1998, p. 36-39.

**Notă:** Articolul a fost realizat în cadrul proiectului de cercetare 20.80009.1606.01 *Valorificarea științifică a patrimoniului lingvistic național în contextul integrării europene*, Institutul de Filologie Română „B. P.-Hasdeu”.